

Statsforvalterens tilråding til
Miljødirektoratet om vern av skog for:

Utvidelse av Østmarka Nasjonalpark,
Enebakk og Lørenskog
Utvidelse av Østmarka Friluftslivsområde,
Nordre Follo

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, juni 2026

Innhold

1. FORSLAG.....	4
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	4
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	5
1.3 Andre interesser.....	6
1.4 Planstatus.....	6
2. SAKSBEHANDLING.....	7
2.1 Saksbehandlingsprosesser	7
2.2 Forholdet til utredningsinstruksen	7
2.3 Forvaltningsmyndighet	7
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	7
3.1 Navn på verneområdene	7
3.2 Avgrensing.....	7
3.3 Verneforskriften.....	8
4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	8
5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	9
5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	9
5.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	9
5.3 Avveining skogvern - skogbruk.....	9
6. BESKRIVELSE AV DET ENKELTE OMRÅDE OG MERKNADER	11
1. Blåsyna, Lørenskog kommune	11
2. Kristenseteråsen, Enebakk kommune	11
3. Krokhol, Nordre Follo kommune	12

1. FORSLAG

Utvidelse av nasjonalparken

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus tilrår utvidelse av Østmarka nasjonalpark til områdene Blåsyna og Kristenseteråsen og i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Området er en utvidelse av eksisterende Østmarka nasjonalpark i Enebakk og Lørenskog kommune, Akershus fylke.

Tilrådingen omfatter henholdsvis 570 og 1661 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er henholdsvis 460 og 1580 dekar.

Utvidelse av friluftslivsområdet

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus tilrår at eksisterende Østmarka friluftslivsområde utvides med området Krokhol i Nordre Follo kommune, Akershus fylke. Vern som friluftslivsområde er etter markaloven § 11.

Tilrådingen omfatter 347 dekar nytt verneareal.

Det tilrås ingen endringer i verneforskriftene for henholdsvis Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområde, med unntak av angivelse av størrelse og hvilke gårds- og bruksnummer som berøres av vernet.

I tillegg til nye vernekart er det også nødvendig med to nye temakart og som viser henholdsvis adkomst for vedlikehold av kraftgater (aktuelt for utvidelsen ved Blåsyna) og kart for oppkjøring av skiløyper (aktuelt for utvidelsen ved Kristenseteråsen).

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Naturmangfoldloven

Området som gjelder utvidelse av nasjonalparken ved Blåsyna og ved Kristenseteråsen foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62 jf. naturmangfoldloven § 35.

Vilkåret for å kunne opprette en nasjonalpark etter naturmangfoldloven § 35 er at arealet inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

Markaloven

Området som gjelder utvidelse av friluftslivsområdet ved Krokhol foreslås vernet som friluftslivsområde jf. markaloven § 11.

Vilkåret for å kunne opprette et friluftslivsområde etter markaloven § 11 er at arealet inneholder naturopplevelsesverdier som har særskilte kvaliteter for friluftslivet.

Verneområdene skal i henhold til naturmangfoldloven bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene *a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap), b (arter og genetisk mangfold), c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter), d. større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv, e. områder med særskilte naturhistoriske verdier.*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som, ref:

- *«Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.»*

Opprettelsen av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Området vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte utvidelsene består av både fattig, gammel furuskog og høyproduktiv, rik granskog som kan klassifiseres som naturskog, med svært gode forekomster av død ved i varierende dimensjoner og nedbrytningsstadier. Det er også forekomster av et stort antall rødlistede arter.

Vern av områdene bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem.

Samlet sett vil både nasjonalparken og friluftslivsområdet ha stor variasjon og rikt arts mangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av arts mangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenestene skogen gir. Vern vil bidra til langsiktig binding av karbon.

Det meste av skogen i denne tilrådingen er gammel barskog, som ifølge rapporten Skogvern som klimatiltak (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealenhet i levende biomasse.

I denne verneplanen er verneverdiene for områdene knyttet til lavereliggende, eldre naturskog, rik på død ved. For utvidelsen av friluftslivsområdet vil vernet også bedre arronderingen av eksisterende vern og slik at besøkende inn i fremtiden ville ha gleden av et mer helhetlig, vernet skoglandskap og med tilhørende arter og naturtyper. Alle tre utvidelsene vil bidra til å fylle mangler i vernet, og til å bevare trua og nær trua arter.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslagene er innhentet fra faglige, eksterne rapporter og fra befaringer og kjennskap til områdene under verneprosessen.

De viktigste negative påvirkningsfaktorene uten vern, vil være skogbruk og nedbygging. Nedbygging skal i utgangspunktet være hindret gjennom markaloven, men loven åpner for tilkomstveier i forbindelse med skogsdrift. Dette vil hindres ved eventuelt vern. Noe økt bruk av områdene til friluftsliv etter et eventuelt vern vil være sannsynlig. For enkelte arter kan dette være problematisk, men samtidig er menneskelig ferdsel i all hovedsak knyttet til eksisterende stier som er i bruk i dag. Et forutsigbart ferdselsmønster ansees å ha mindre negativ effekt på verneverdiene, og samtidig er friluftsliv svært viktig i forbindelse med folkehelse og trivsel.

Vern skal bidra til å sikre arealer med viktige vernekvaliteter og til dekning av mangler i skogvernet.

Statsforvalteren vurderer det slik at vern med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling inn i fremtiden for arter og naturtyper som naturlig er knyttet til slike vegetasjonstyper i lavlandet på Østlandet, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av forslagene, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen i kapittel 6.

Dersom områdene ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Vassdragsregulering:

Det er ikke registrert vassdragsreguleringer innenfor områdene.

Kraft og energi:

Det går kraftledninger inntil området Blåsyna:

Navn på område	Kommune	Innenfor eller inntil verneforslaget/eksisterende vern	Spenning
Blåsyna	Lørenskog	Inntil	420 kV

Her har også Statnett trase for tilkomst, og det håndteres ved at temakart for traseer i forbindelse med vedlikehold og ettersyn av kraftlinjer oppdateres med disse traseene.

Mineral:

Det er ikke registrert mineralforekomster innenfor områdene.

1.4 Planstatus

Arealet i verneforslaget for Blåsyna er avsatt som LNFR-område i Lørenskog kommune sin arealplan. Arealet i verneforslaget for Kristenseteråsen er avsatt som LNFR-området i Enebakk kommune sin arealplan. Arealet i verneforslaget for Krokhol er avsatt som LNFR-området i Nordre Follo kommune

sin arealplan.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Områdene Blåsyna og Krokhol er privat eid, Kristensæteråsen er eid av Enebakk kommunene. Alle områdene er tilbudt gjennom ordningen med frivillig vern.

	<i>Tilbud</i>	<i>Oppstart</i>	<i>Høring</i>
Blåsyna	04.01.2024	26.09.2025	18.03.2026
Kristensæteråsen	12.10.2026	15.01.2026	18.03.2026
Krokhol	10.01.2025	26.09.2025	18.03.2026

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslaget på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen, har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

2.3 Forvaltningsmyndighet

For Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområdene vil det i nær fremtid opprettes et eget nasjonalparkstyre som har ansvar for forvaltningen i begge områdene og hvor kommunene og fylkeskommunene vil delta.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn på verneområdene

Områdene endrer ikke navn etter utvidelsen.

3.2 Avgrensing

Det er ikke gjort noen endringer i avgrensing etter høring.

3.3 Verneforskriften

Det er ikke gjort endringer i forskriften som endrer restriksjonsnivået. Forskriftene for henholdsvis Østmarka friluftslivsområde og Østmarka nasjonalpark endres kun når det gjelder hvilke gårds- og bruksnummer som inngår i vernet og når det gjelder størrelse. I tillegg er navnet før forskriften endret, ved at Oslo og Akershus erstatter Viken fylke.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Nasjonalparken

I verneforskriften FOR-2023-11-10-1813 om vern av Østmarka nasjonalpark, Oslo kommune, Oslo og Nordre Follo, Lørenskog, Rælingen og Enebakk kommuner, Viken foreslås følgende endringer i kursiv:

Navn. Tittelen skal lyde:

Forskrift om vern av Østmarka nasjonalpark, Oslo kommune, Oslo og Nordre Follo, Lørenskog, Rælingen og Enebakk kommuner, *Oslo og Akershus*.

§ 2. Geografisk avgrensning skal lyde:

Nasjonalparken omfatter hele eller deler av følgende gnr./bnr.: Oslo kommune: 109/1, 109/4, 170/2, 171/7, 171/49, 174/5. Nordre Follo kommune: 102/1, 102/5. Lørenskog kommune: 91/1, 91/8. Rælingen kommune: 82/9, 83/10, 83/51, 84/2, 84/3, 84/5. Enebakk: *91/1, 117/1, 126/1, 126/10, 126/14, 126/17, 126/18, 126/19, 126/20, 126/24, 126/25, 126/26, 126/28, 126/30, 126/31, 126/33, 126/34, 126/36, 126/38, 126/43, 126/46, 126/47, 126/49, 126/50, 126/51, 126/53, 126/54, 126/55, 126/57, 126/60, 126/61, 126/63, 126/65, 126/66, 126/67, 126/68, 126/69, 126/70, 126/71, 126/73, 126/74, 126/75, 126/76, 126/80, 126/81, 126/84, 126/85, 126/87, 126/88, 126/89, 126/92, 126/97, 126/105, 126/107, 126/110, 126/112, 126/113, 126/115, 126/116, 126/117, 126/119, 126/120, 126/121, 126/122, 126/123, 126/124, 126/125, 126/127, 126/129, 126/133, 126/145, 126/146, 126/147, 126/152, 126/153, 126/154, 126/157, 126/158 og 126/164.*

Nasjonalparken dekker et totalareal på *56,1* km².

Grensen for nasjonalparken fremgår av vedlagte vernekart datert Klima- og miljødepartementet, ..., i vedlegg 1. Grensene for nasjonalparken skal merkes i terrenget i det omfang Miljødirektoratet bestemmer.

Friluftslivsområdet

FOR-2023-11-10-1813 om vern av Østmarka friluftslivsområde, Oslo og Nordre Follo kommuner, Oslo og Akershus foreslås endret som følge av den nye verneplanen.

§ 2. Geografisk avgrensning skal lyde:

Friluftslivsområdet berører følgende gnr./bnr.: Oslo kommune: 105/117, 105/252, 105/379, 109/1, 109/4, 112/7, 112/11, 113/1, 167/11, 168/5, 170/2, 171/7, 171/11, 171/49, 172/4, 172/103, 172/120, 174/5, 174/106. Nordre Follo kommune: 102/1, 102/5, 102/86.

Friluftslivsområdet dekker et totalareal på 21,0 km². Grensene for friluftslivsområdet går fram av kart datert *Klima- og miljødepartementet [måned årstall]* i vedlegg 1. Grensene skal merkes i terrenget.

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Områdene er i kommunenes arealplan avsatt til Landbruks-, natur-, friluftslivs- og reindriftsområder (LNFR-område). Kartlegginger av områdets naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Siden områdene allerede omfattes av markalovens virkeområde, vil det som utgangspunkt kun være skogbruk og anlegg knyttet til skogbruk som hindres.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne er utfordrende å verdsette. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslaget vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Arealene som legges til henholdsvis Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområde vil bedre arronderingen for friluftslivsområdet og sikre at verdifull natur med høye friluftslivsinteresser inkluderes i nasjonalparken. Nasjonalparkforvaltningen er i ferd med å innrettes, og vi anser at det ikke vil medføre særlig ekstra arbeid knyttet til områdene som nå legges til. Den samfunnsmessige verdiskapningen av vernet vil imidlertid øke gjennom langsiktig ivaretagelse av helhetlige skoglandskap og også gjennom økt bruk. I forkant av vernevedtakene hvor nasjonalparken og friluftslivsområdet ble opprettet, ble det gjennomført en samfunnsøkonomisk vurdering av eventuelt vern. Denne tilsa en spesielt høy samfunnsmessig verdiskapning av en mulig nasjonalpark, og dette var i stor grad knyttet til mer besøk, verdiskapning og større helsegevinst, enn uten noe nytt vern i Østmarka.

5.3 Avveining skogvern - skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til

skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato. Tilbudene har kommet inn etter februar 2022 og krever følgelig en avveining. Det er utarbeidet et skjema som skal fylles ut av Statsforvalteren.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
	Betydning for tømmer tilgangen								

Figur 1 Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

For Blåsyna kommer skogbruk ut med verdi S6 (Kan få betydning for tømmer tilgangen). Verneverdiene får verdi V1 (har betydning for vern). I matrisen fra nevnte skjema er feltet V1S6 et område som kommer ut som grønt, og følgelig kan gå videre i verneprosessen.

For Kristenseteråsen kommer skogbruk ut med verdi S5 (kan få betydning for tømmer tilgangen). Verneverdiene får verdi V2 (har betydning for vern). I matrisen fra nevnte skjema er feltet V2S5 et område som kommer ut som grønt, og følgelig kan gå videre i verneprosessen.

For Krokhol kommer skogbruk ut med verdi S3 (har betydning for tømmer tilgangen). Verneverdiene får verdi V2 (har betydning for vern). I matrisen fra nevnte skjema er feltet V2S3 et område som kommer ut som grønt, og følgelig kan gå videre i verneprosessen.

Område	Betydning for vern og tømmer tilgang	Tilbudt areal	Foreslått for vern
Blåsyna	V1S6	570	570
Kristenseteråsen	V2S5	1661	1661
Krokhol	V2S3	347	347

6. BESKRIVELSE AV DET ENKELTE OMRÅDE OG MERKNADER

1. Blåsyna, Lørenskog kommune

Kommune: Lørenskog kommune

Fylke: Akershus

Vernekategori: Nasjonalpark

Areal: 570 da.

Berørte eiendommer: 91/1 og 91/8

2. Kristenseteråsen, Enebakk kommune

Kommune: Enebakk

Fylke: Akershus

Vernekategori: Nasjonalpark

Areal: 1661 da

Berørte eiendommer: 91/1, 126/1

Verneformål og verneinteresser

Områdene vil legges til eksisterende Østmarka nasjonalpark og som dermed får utvidet grensene. Det legges ikke opp til endring eller justering av verneforskriften utover størrelse og eiendomsmatrikkel. Formålet med den eksisterende verneforskriften er å:

- a. bevare et større skogområde i lavlandet i Sørøst-Norge med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep
- b. å bevare et skogøkosystem med tilhørende arter, naturtyper, landskap og geologi
- c. å bevare landskapsformer i et særegent skoglandskap med variert topografi og myrer, sjøer og vannsystemer
- d. å bevare kulturminner og kulturhistorie
- e. å gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv
- f. å bevare et naturområde som også gir viktig grunnlag for befolkningens kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og videreutvikle verneverdier ved fri utvikling og aktive skjøtsels- og restaureringstiltak.

Verneinteressene i det utvidede området Blåsyna er spesielt knyttet til den relativt bratte skråningen mot vest som består av høyproduktiv, rik granskog som kan klassifiseres som naturskog etter streng

definisjon. Området har svært gode forekomster av død ved i varierende dimensjoner og nedbrytningsstadier. Det store antallet høyt rødlista vedboende sopp som er funnet i dette området viser at det er høy grad av kontinuitet, og det er betydelig potensiale for at det finnes enda flere trua arter tilknyttet produktiv lavlandsgranskog. Siden området legges til et allerede er stort, vernet område så er det gode muligheter for at arter som har overlevd på substrat her, på sikt kan spre seg.

Området har også spredte innslag av gamle ospe- og seljetrær. Sørvest i utredningsområdet finnes også et relativt stort område med høyt innslag av variert død ved av gran, med funn av en rekke rødlistearter. Kollene i området består av relativt gammel furuskog som tidligere har vært hardt plukkhogd, men aldri flatehogd, og består nå av mange trær i aldersspennet 150-200 år.

Av rødlista naturtyper finnes rundt 1 daa med rik gransumpskog (EN) i sørøst, og under 1 daa med gråordominert flomskogsmark (VU) i sørvest.

Verneinteressene i det utvidede området Kristenseteråsen er knyttet til de store naturkvalitetene (nasjonalt verneverdig) som et stort sammenhengende område med gammel kontinuitetsbarskog i lavlandet. Det trekker også opp at området grenser til et enda større vernet gammelskogsområdet (Østmarka nasjonalpark). Videre trekker det opp at det er funnet mange indikatorarter knyttet til granskog, furuskog og osp, samt skogmiljøer med stabil høy luftfuktighet.

Det er få nye hogstingrep i området. Det er innslag av gamle trær i nesten hele området, og store deler av arealet har spredte forekomster av dødved i ulike nedbrytningsstadier. I friskere skråninger og kløfter med høye boniteter, er det granskog med mye dødved. Her er det registrert mange rødlistede arter som indikerer kontinuitet i tilgang til dødved.

Det er innslag av store, grove osp i store deler av området, og enkelte store læger i ulike nedbrytningsstadier. Av rødlistede naturtyper er det omtrent 6 dekar med flomskogsmark (VU), samt mulig innslag av en liten platåhøymyr (EN) med tresatt nedbørsmyr

3. Krokhol, Nordre Follo kommune

Kommune: Nordre Follo

Fylke: Akershus

Vernekategori: Friluftslivsområde

Areal: 347 da

Berørte eiendommer: 102/86

Verneformål og verneinteresser

Formålet med forskriften er å bevare

- a. et mye brukt friluftslivsområde uten større inngrep og tilrettelegging, som på grunn av sine naturopplevelsesverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet,
- b. et større, sammenhengende og mangfoldig skogsområde i lavlandet i Sørøst-Norge med stor variasjon i skogstruktur, topografi og landskapsrom, og med forekomster av gammel skog uten nyere skogbruksinngrep
- c. et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner

d. et friluftslivsområde som også har særlig betydning for idrett.

Vern etter markaloven § 11 (friluftslivsvern) har mange av de samme kvalitetskriteriene som vern etter naturmangfoldloven, - men skiller seg fra disse verneformene ved at opplevelsesverdiene og bruk av områdene for friluftsliv mv. er tillagt en positiv vekt.

I forarbeidene til markaloven kommer det frem noen momenter som bør vektles. Dette gjelder områdets preg av å være urørt og naturlig, opplevelsesverdier som at området oppleves å være vilt, markerte former, ville juv, markante trær med videre. Områdets variasjon, mangfold og kompleksitet skal også vektlegges. Tilsvarende variasjon mellom sluttet gammelskog og naturlige åpne områder og variasjon i trærnes alder. Også naturlige landskapsrom uten forstyrende inngrep, naturlige åpninger i skogen som myrer, vann og vassdrag og landskapsrom mellom åser og topper er nevnt. Avslutningsvis må det legges vekt på områdets stillhet og fravær av støy.

I forbindelse med kartlegging og dokumentasjon av områdene bør det i tillegg vurderes hvordan og i hvilket omfang området brukes av befolkningen, om det er en naturlig sammenheng med andre områder og om det ligger i tilknytning til naturlige utfartssteder som etablerte turhytter mv. Summen av de enkeltkriteriene redegjort for over må legges til grunn for vurderingen av områdets verneverdi etter markaloven § 11.

Eksisterende friluftslivsområde ble vernet samtidig med nasjonalparken i november 2023, og er et relativt bredt belte med vernet skog, natur og også kulturmiljø som går fra Ellingsrud i nord og helt ned til Fjell ved Bindingsvann i sør. I forbindelse med verneprosessen her, ble det utarbeidet en egen fagrapport knyttet til bruken av området. Denne fagrapporten ([lenke her](#)) vil også være relevant knyttet til dette relativt lille området, som ligger delvis inne i det eksisterende friluftslivsområdet. Det eksisterende friluftslivsområdet vernet i 2023 grenser til markaområder lengre vest som ikke er vernet, og nasjonalparken i sør/øst. Vi mener at vi med dette vernet på en god måte imøtekom de kriteriene og ønskene som ble dratt opp i forbindelse med forarbeidene til markaloven. Ved Krokhol har eksisterende vernegrense en innbuktning som skyldes at eiendommen (som nå tilrås) var privat og ikke offentlig eid. Det medførte en uheldig arrondering her, og som ikke var helt i tråd med ønsket i forarbeidene om et naturlig landskapsrom. Etter eventuell utvidelse av området til å inkludere denne eiendommen, vil arronderingen bli vesentlig bedre.

Området som legges til, er skognatur med en høy grad av gammel skog. På de mer tørre og skrinne stedene er det eldre furuskog, på rundt 100 år, og lavere i terrenget er det granskog på rikere bonitet. Grana er noe yngre, men også den er gammel med rundt 80 år siden forrige gjennomhogst. I kartgrunnlaget naturskog er rundt halvparten av området registrert som eldre naturskog (skog som ikke er flatehogd etter 1940) mens det meste av resten har ulike nivå av naturskognærhet. Sentralt i området er det en smal stripe som ble hogd for rundt 40 år siden. Vi mener at området som er tilbudt har minst like gode naturkvaliteter som omkringliggende, vernet skog og i tillegg blir arronderingen bedre på eksisterende Østmarka friluftslivsområde bedre. Skognaturen her vil på en god måte treffe de ønskene for et friluftslivsområde som dras opp i forarbeidene til markaloven.

Fra Krokhol går det aller meste av ferdseilen inn Krokholveien. Det går en merket sti omtrent i eiendomsgrensen helt til nord, men utover dette er det ingen merkete stier eller løyper. Bruken vil dermed knytter seg til vandring utenom sti, og bærplukking og soppstaking med videre.

Hele skogsområdet har svært stor verdi både for rekreasjon, trening og folkehelse. Den biologiske verdien er også svært høy som sammen med eksisterende friluftslivsområde og nasjonalparken i sør/øst utgjør et stort sammenhengende vernet skogsområde i lavlandet på Østlandet.

Sammendrag av høringsuttalelsene for alle verneområdene

Verneplanen ble i tillegg til de sentrale høringspartene sendt på høring til *grunneiere*, Oslo kommune, Enebakk kommune, Lørenskog kommune, Nordre Follo kommune, Akershus Bondelag,

Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Nedre Glomma, Birdlife Oslo og Akershus, Bækkelagets Sportsklubb avd. Orientering, DNT Oslo og Omegn, Elvia AS, Enebakk kommune, Forum for natur og friluftsliv- Akershus, Glitre Nett AS, IF Frøy, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Markarådet, Midtnett AS, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Follo, Naturvernforbundet i Lørenskog, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, NFC Region Øst, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norgesnett AS, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Ornitologisk Forening Oslo og Akershus, Norskog, NVE Region Øst, Oppsal Orientering, Oslo Idrettskrets, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslo skikrets, Oslomarka Trekkhundklubb, Oslomarkas Fiskeadministrasjon, Rausjømarkas Vel, Rælingen kommune, Sarabråtens venner, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Tom Hellig Hofton, Viken idrettskrets, Viken skog, Østmarkas venner, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Glommen Mjøsen skog, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norgesnett AS, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag post, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU – Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU – Vitenskapsmuseet, SABIMA, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen / Vegdirektoratet, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Teako Minerals, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo – Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo – Naturhistorisk museum, Universitetet i Tromsø, WWF-Norge.

Det har kommet 15 høringsuttalelser til verneforslagene.

BaneNor, Glitre nett, Akershus fylkeskommune, Oslo kommune bymiljøetaten, Språkrådet, Naturvernforbundet i Nordre Follo, Statens Vegvesen og Språkrådet har avgitt uttalelse, men har ingen merknader.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren tar uttalelsene fra BaneNor, Glitre nett, Akershus fylkeskommune, Oslo kommune Bymiljøetaten, Språkrådet, Naturvernforbundet i Nordre Follo, Statens Vegvesen og Språkrådet til orientering.

Statnett For Blåsyna har Statnett uttalt seg tidligere, og viser dermed til denne uttalelsen, datert 02.02.2026: kjøretraséer og klausuleringsbelte tas inn i vernekartet, motorferdsel for drift og vedlikehold unntas fra vernebestemmelsene, helikopterbruk tillates. Ingen innvendinger til den geografiske avgrensningen. Statnett har ingen merknader til de resterende verneforslagene.

Statsforvalterens kommentarer

Statnett sine behov knyttet til drift og vedlikehold av kraftlinjene er ivaretatt gjennom gjeldende verneforskrifter. Når det gjelder traseer for tilkomst, så er temakart for kjøretraseer oppdatert i samsvar med Statnett sine ønsker.

Skiforeningen Rask saksbehandling og tiltak i løypenettet som skal bidra til å sikre skimulighetene i lys av vær- og klimaendringene (også ad-hoc tiltak), bør behandles og sikres i forvaltningsplanen når arbeidet med denne påbegynnes. Temakart over skiløyper: Tidligere innspill til høringene for Kristenseteråsen og Blåsyna, der de har lagt ved kart over skiløypene i de foreslåtte områdene. Disse kartene viser dagens løypetilbud i områdene.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren har oppdatert temakart for skiløyper med de to løypene som går gjennom Kristenseteråsen. Det er ingen endringer knyttet til verneforskriftene. Arbeid med forvaltningsplan forventer vi igangsettes etter etablering av verneområdestyre for områdene.

Janet Eliassen Har et ønske om at det ikke settes ut lekeapparater, grillplasser, benker eller slikt i skogen, men lar den få være naturlig.

Statsforvalterens kommentarer

Det vil i utgangspunktet ikke settes ut slike installasjoner som nevnes. Det kan være områder hvor forvaltningen ønsker å kanalisere eller lede ferdselen, og det kan noen steder være behov for å tilrettelegge bålplass for å unngå slitasje eller flere andre mindre bålplasser. Forvaltningen vil vurdere eventuelle tiltak opp imot verneformålet, og med mål om at områdenes kvalitet skal øke.

Elvia har ingen merknader til høringen, men har områdekonsesjon i Lørenskog. Bestemmelsene til Østmarka nasjonalpark sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre de nødvendige tiltak.

Statsforvalterens kommentarer

Standardvilkårene er tatt inn i verneforskriftene, og disse anses å være dekkende for drift, vedlikehold og eventuell spenningsøkning av eksisterende linjer.

Norsk orientering Ber om at forskriftene skal ta hensyn til orientering i verneområdene.

Statsforvalterens kommentarer

Eksisterende verneforskrifter ivaretar hensyn til orientering, og er i tråd med de ønskene som Norsk orientering har fremsatt.

NVE For Blåsyna går det 420 kV transmisjonsledningen Frogner-Follo langs grensen for utvidelsesområdet. Forskriften til nasjonalparken har standard bestemmelser for energi- og kraftanlegg. Vi forutsetter at bestemmelsene vil gjelde transmisjonsledningene nært utvidelsesområdet.

Statsforvalterens kommentarer

Standardvilkårene er tatt inn i verneforskriftene, og disse anses å være dekkende.

Østmarkas venner Kristenseteråsen bør utvides ytterligere til å gjelde helt inn mot nabo-eiendommene i SØ, nemlig Bjerke skog (98/1) og Ekeberg skog (116/1). Begge disse eiendommene har verdifull gammelskog i nordhellinga på Elgåsen og Ekebergkollen.

Strekke Blåsyna vernet lenger østover mot Bjørnebettveien. Da vernes Blåsynmåsan, som er et særdeles flott og verdifullt myrområde med rikt dyre- og fugleliv. Deler av skogen øst for myra er også kartlagt som naturskog. Langs østsiden av Eriksvannbekken nord til dens utløp i Elvåga er storvokst og grov gammel granskog og store læger ned mot bekken i nærheten av Svanfoss.

Statsforvalterens kommentarer

Vi er kjent med at avgrensningen ved Kristenseteråsen ikke er optimal, men dersom grunneier Enebakk kommune senere ønsker å justere grensen, vil man kunne ta en ny vurdering. For Blåsyna kunne man også ha justert grensen slik at hele myra og kantsoner vernes. Slike justeringer eller endringer av vernegrensen forutsetter aksept fra grunneierne. Vi vil kunne foreta en vurdering rundt justering av grenser dersom det skulle bli enighet om dette.

OOF Peker på ufullstendig utredning av friluftsliv og idrett i området. Henviser til side 5 i høringsnotatet: «høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få". OOF mener verneforslagenes konsekvenser for friluftsliv og idrett i de aktuelle områdene i liten grad er dokumentert og beskrevet, som gir svakere kunnskapsgrunnlag for videre forvaltning.

Statsforvalterens kommentarer

Vår kjennskap til bruken av områdene skriver seg fra den generelle bruken av områdene i Østmarka, og i tillegg bruken av stier og løyper. Dersom OOF tenker på omfanget av bruken, så er det ikke gjennomført noen tellinger. Men vi har data fra Strava og som viser at eksisterende stier og løyper er svært kanaliserende i området. Stiene og løypene er gjennomgående, og bruken vil dermed være ganske lik i det utvidede området som bruken er innenfor nasjonalparken, på samme sti eller løype. Utenfor disse ferdselstraseene, så virker det å være svært liten bruk. Her antar vi at det vil være sopp og bærsanking i tillegg til jakt som står for det meste av bruken. Forvaltningen vurderer å sette opp en ferdselsteller innenfor Enebakk kommune sin utfartsparkering Durud, og når denne eventuelt er i drift vil man kunne se hvordan besøksmønsteret endres. Vi ser ikke for oss at bruken i disse utvidede områdene vil representere noen spesielle forvaltningsutfordringer. Verneforskriftene og forvaltningen er innrettet slik at verneområdene vil være positivt for opplevelsene til de besøkende, samtidig som at naturmangfoldet ivaretas og videreutvikles.

Oppsummering

Det er ikke gjort endringer hverken avgrensning eller verneforskrift etter høringen.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår at Østmarka nasjonalpark blir utvidet med Kristenseteråsen og Blåsyna, og at

Østmarka friluftslivsområde blir utvidet med området Krokhol. Statsforvalteren tilrår grenseendringer i tråd med høringsforslaget.

Vedlegg:

1. Forslag til vernekart for Utvidelse av Østmarka nasjonalpark, i henholdsvis Lørenskog og Enebakk kommune
2. Forslag til vernekart for å utvidelse av Østmarka friluftslivsområde, i henholdsvis Nordre Follo kommune
3. Forslag til temakart for kjøretraseer for Statnett i Østmarka nasjonalpark
4. Forslag til temakart for skiløyper i Østmarka nasjonalpark'
5. Forslag til endringsforskrift for Østmarka nasjonalpark
6. Forslag til endringsforskrift for Østmarka friluftslivsområde
7. Avveining skogbruk/skogvern
8. Kopi av høringsuttalelser